

POZOR
izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana na cijelom arku.

Cijena mu je:
u Zagrebu na četvrt godine . . . 3 for. 50 n.
komu se u kuću šalje . . . 4 " 50 "
s poštom u tuzemstvo . . . 4 " 50 "
s poštom u inozemstvo . . . 5 " 50 "

Predplatu prima uprava u Preradovićevu ulici br. 8.

Uredništvo nalazi se u Preradovićevu ulici broj 8, kuća dioničke tiskare. — Listove nefrankirane neprima ni uredništvo ni uprava. Rukopisi nevrataju se.

POZOR.

Br. 4.

U Zagrebu, u utrak 6. siječnja.

1885.

OGLASE
prima uprava „Pozora“, a plaća se 5 n.v. za
1 petit redak prostora, 30 novčića za svaku
uvrštinu biljegovine. Veći oglasi dobivaju po-
pustinu, i to:

na cijeloj strani 25%
na pol strane 20%
na četvrt strane 10%

Istu popustinu dobivaju i manji oglasi, ako
se više nego tri puta uvrstiti imaju.
Izvanjske oglase primaju odpravnici: Ha-
senstein i Vogler u Beču, Pragu, Budimpešti,
kao također u glavnih gradovih Njemačke
Švicarske, A. Oppelik u Beču, Danube i drug
u Beču i Frankfurtu, Rotter & Comp. u Beču.
Za prevajjanje oglasa u hrvatski jezik plaća
se posebna pristojba.

6. siječanj godine 1835.

Narod bez narodnosti
jest tielo bez kosti.

Dr. Lj. Gaj.

Na današnji dan prije petdeset godina zapali prvu luč novoga života hrvatskoga naroda genijalni mladić dr. Ljudevit Gaj u svojoj dvadeset i petoj godini. Okružen od njekolicine mlađih uznesenih ljudi, uznemirivao je već prije toga kroz dvie tri godine obumrle starije ljude, koji su se samo čudili tomu, što si sve mladost poželiti može. Magjari priečiše izdavaju ma kakvih hrvatskih novina, ali mladi Gaj stupi pred kralja Franju I., a kralj odsudi i izreče ove znamenite riječi: „**Kad Magjari mogu novine izdavati, zašto nebi te slobodno bilo i Hrvatom**“. Tako dozvolom kraljevom izda Gaj 6. siječnja 1835. prve novine hrvatske i „Danicu“. Kao zadahnut višim duhom odmah pozva u slugu sva četiri slavenska plemena na jugu, Slovence, Bugare, Srbe i Hrvate, a milim pogledom ogleda se i na drugi suplemenit nam slavenski svjet.

Čarobna rječ njegova da hrvatski narod ima svoj krasni Bogom dani jezik, koji govore i tolika srođna bratska plemena, koja kad svojim jezikom pozdravi i u ljubavi zagrali, procvasti će snaga svih njih Hrvata, Srba, Slovenaca i Bugara. Ova misao lietala je poput valjajućega se plamena kroz gradove i sela, razpaljivala srca naroda, padala po vječnom zakonu prirode na srce naroda — od srdca k srdu — i ulila u sav narod jednu oživljajuću misao — slavensku, iz koje se rodila nova Hrvatska.

Pogledom u prošlost mlađa četa nije tražila poput razmišljaju ih staraca uspjehe nastojanja u mukotrpnom životu otaca naših. Oni se sokole hrabrostju djedova, a u junačkih djelih njihovih nalaze snagu svoga naroda, iz kojih crpe nadu za bolju budućnost. Prosvjetna tama prošlih vjekova nečini ih klonuti pero iz ruku. Sam Dubrovnik kao slovinska tina vidi im se u prošlih vjekovih kao sunce, koje svjetiće svim Slavenom na jugu.

A kada je jedan grad to satvorio, što će istom učiniti cieli narod, što će učiniti sva četiri plemena na slavenskom jugu u slozi s pomoću božjom. Ove ideje davale su divnu moć svim govorom Ljudevita Gaja. Oci naši u pogansko doba vjerovahu, da je Bog njihov svakim pogledom svojim jednu zvezdu stvorio. Uprav je tako svaka rječ Gajeva osvajala srca i činila od njih sveta plamteća i neugasiva ognjišta ljubavi domovinske. Mladež hrvatska do te dobe uz obumiruće hrvatsko plemstvo bez idealnika bude nadahnuta i osvojena za viši idealni svjet. Svećenstvo kao zakovano u okove latinštine, progleda kroz vjekove prošle do apoštola slavenskih Cirila i Metoda. Mladež i svećenstvo pronesoše nove ideje i u najskrajnje zakutke zemlje i naroda. Slavonija počimlje se jedinstvena osjećati s Hrvatskom. Dalmacija kao „koljevka kraljevstva hrvatskoga“ uzme se sjećati stare svoje slave i pristupa u kolo ilirska preko najboljih svojih sinova. Prije prezrena masa puka hrvatskoga sada je svetište, u kojem se jedinom čisto i neoskrnjeno sačuvao jezik otaca naših, u puku sačuvanje se tradicije otaca naših pjesmom i pričom ukrašene uzveličujuće djela otaca naših, sa usta naroda crpi knjiga hrvatska jezik i popunjene pisane uspomene, u samom narodu jest „ona silna moć, kâ će svladat sve jednoč“.

Za slogu s Hrvati uzpale se susjedni Slovenci i nastanu sveze izmed obadva plemena nježne i krasne, kakovih nevidjeće otci naši u svih prošlih vjekovih. Izmed Srba i Hrvata uhvati ona vjera koren, da su jedan narod, u toj vjeri traži se spas, u toj vjeri jeste nada u bolju budućnost. Ova vjera nije nova, nju su naslućivali naši pjesnici prošlih vjekova, nju su učili i prije naši gramatici, ali sada nije to slutnja, nije nauka, već je vjera živa, koja je sama kadra dovesti narod k spasu. Pogledi iz Zagreba u slavenski svjet prodahnuti od udivljenja za veličinu slavenskoga sveta podaju preporoditeljem našim divnu snagu da svladaju neizrecive neprilike. Sveze s plemenom českim bivaju toli i skrene i bratske, da Česi pristupaju u družbu hrvatsku, a Hrvati uče jezik česki. Zagreb postaje zanimivim i važnim u slavenskom svetu, a kao na uzkrisitelja novoga narodnoga života uprte su nanj oči svega naroda hrvatskoga.

Kao propovjednik sloga steće si prvenstvo izmed svih gradova hrvatskih, srbskih, slovenskih i bugarskih. Prvi dah života novoga narodnoga kojim nadahnula Ljudevit Gaj svoj narod, kada već u prvom proglašu pozivlje u slogu srođna plemena, taj prvi Bogom dani glas kroz ovo petdeset godina vodio je narod hrvatski i sprovodio ga kao glasnik bolje budućnosti. Kao što kod velike rieke gdje su valovi u jednu i u drugu obalu, a opet svih njih oblada glavna struja rieke, tako i u svakdanjem životu naroda hrvatskoga i srbskoga, a i slovenskoga i političke težnje i nastojanja razilaze se kad god na protivne obale, ali sve će se te kad god i burne i valovite prikaze napokon razprskati, pak će poteći u glavnu struju velike narodne ideje, kako nam ju je genij naroda našega oglasio preko Ljudevita Gaja 6. siječnja 1835.

NOVINE HORVATZKE.

TECHAJ I.

Dana 6. Proszincza 1835.

BROJ 1.

Iz Zagreba. Dan 30. meszeca Grudna 1. 1834 zaradi obchincky y nenaadne radozti, z kojum nam je oszvenul, oszebjunoga zpomenka je vreden. Y zato z izpisom veselya nashega Horvatzke Novine radovo lnyo zapochimlyemo. Ov najmre dan Nyih Excellenciu Gozpodinu Alexander Alagovich, Biskup Zagrebechki y Kraljevski Chazti Banzke Nameztnik szvetetchno obsluzaval je pedeseto leto mashnichtva szvojega. K ovoj szvetetchnosti vre podvecher dana 29. ob 6. vuri najpervi v zvelikem zvonom vu ztoldnoj czirkvi, y zatem ze zkupzonjeniem po vszeh czirkvah znamenye je dano; izi vecher kaszneshe szledela je pri Nyih Excellencii Gozpodinu Biskupu musika pred gradom po bandi ovde lesechega domorodnoga Regimentsa B. Radoshevich zpelyana. — Dan pako szvetetchnoti ob 10. vuri vszi zvoni varasha vjavili sze jes u, y vesz Clerus z Gozpodini Kanoniki ishel je pred Nyih Excellenciu, kojega z prosheczium vu czirkvu dopelyashe: vugodno szada oglaszi sze periput novi velike czene czevnik ili orgule, y onda z musikum ovdesnyega zkladnoglasnozti drustva pochela se je masha s popevkum „Hodi duh sveti“ i t. d. Pri ovoj meshi bila je vnosina obodovjega zpola, vszakoga ztashish y reda nazochna, koju je velichanztv Novomashnoga Paztira vu prahu poniznozti pred Vsamoguchem zkrushenoga vu zasganu pobosnozto pozavilo, y na lyubav proti milotivnomu oyomu domovine Žavetniku genulo, koteru vre prez toga gorucha lyubav josh bolye ochitvala sze je, da ovdesnyega Szl. Kapitola G. Kanoniki, za iztinckzo szvoje y szchereno nagnenye izkazati, na vszu pri oltaru dvorbu do zadnyega noslenya szvechnjakov y kadijnici Nyih Excellencii Preizvishenomu Gozpodinu Novomashniku milovolno alduvali sze jeszu; koja oszebjuna pelda vnogem zaizto lyubavi szuzu z oka je zvabila. Kad bi sze zadnyich

mesha med szlosnem puczanyem vojakov Cz. Kr. Divizie Regimenta gorerechenoga, ter Szlob. Kr. Varasha y Kapitola z velikum paradum na Kapitolskom piacz poztavlyeneh Purgarov, y med germanjemusarov z popevkum: „Tebe Boze hvalimo“ dokonchala: Preizvisheni Gozpodin Biskup, kakgoder doshavshi, tak y odiduchi blagoslov delil, y med Clerom vu redu z jedne y z druge ztrani ztojechem od vszeh redov y ztashish Gozpodre zprenovyen vu grad povernul sze, obraduvan s veszelem pozdravlyenym vszega puka, koj Nyemu z jezerc glaszmi „Boz sivi“ nepreztancze vikal j.

Ob dveh vurali popoldan veliki v gradu dersani szu bili ztoli vu treh palachal, pri kojoj prili i, poklamak G. Kanonik Josef Schrott dolesledeche vugodno govorenje na Nyih Excellenciu y oziale zvishene Gozote bi bil zrek, Preizvisheni Gozpodin Biskup od szvoje ztrani lyublyeno sze zahvaleci najpredi Nyih Velichanztvu Szvetlomu Czeszaru y Kralyu, zatem Szvetloj Czeszaricu, mla domu Kralyu y vszemu najvisheshemu Auztrianzkomu Rodu preszlawnu zdravicu je napil, koju vszi szlosno z nepretergnyenem: Vivat potverdisce, doklam proti Otcu y Ladavezu lyubavi puna szerdca vu popevku „Boz sivi Franyu Czara“ bi sze bila zlejala.

Zatem zdravica pila sze je za Nyih Excellenciu Gozpodina Biskupa, da Mu Otec nebezki josche vnoga leta za obchincko dobro y na haszen szvete vere vu nra chaju Horvatov presiveti dopuzti. — Potlam napitnicze y zdravice za nazochne y nra nazochne domovine chuvare, branitelye y vsze zadnyich verne domorodece poleg ztarohorvatzkoga obichaja „Boz sivi“ zpite y po naski zpowane szu bila.

Na vecher bil je gornyi y dolnyi varash po dobrovolnozti ztanovnikov na znamenye prestimavanja te szvetetchnoti poveszud raszvezhen.

dersali budu, kajti sze vsze nashe poszluvany prez ogleda na izte izpisane ztvari najzadnyich oszvetlanya materinckoga jezika dotiche. Da sze anda nit dersavnih dogodyajev laglye na dalye bu prela, pretrzimo pred novinami netotreh orszagov vu najkrajshem zavjetku nekoja znamenitesha dugovanya.

Francozsko.

Kraljezvo od szeveza poleg Spanyolzko leseche y vishe trideset milionov puka vu szabi zadersavajuche ztoji pod ladanym Filipa Ludvika kralya, koj po keravom harcu dana 27. 28. y 29. Szerpna [Juliusa] 1830 vu Parizu dogodyenom, y kraljem Karolom X. pretiranom, kralj je pozatal poleg pogodbe z podlosniki napravlyene. Pogodba ova je temely ladanya, koj po dveh zboruh to jezti kamerah, jednoj Ztaveshin [Kammer der Pair]; drugoj kotorzkeh Poszlanikov [Kammer der Depurirten] obmejasheno je; ar Dvorniki [Ministri] kralya, pod odgovor ovomu vu dveh zboruh zeztavlyenomu orszachkomu Zpravisch jeszu pozavlyeni; y szamo poleg zapovedih y dokonchkov vu Zpravischu ovom z privolyenyem kralya napravlyenih ladati szmeju. Medtemtoga poleg vsze ove naredbe domachi kraljezta mir vechkrat muti sze po nezadovolnyh lyudih, zmed kojeh nekoji Karola X. nekoji pako szamoztorno ladanje [Republik] vspelyati terziju sze. Oni pod imenom Karlitzov; ovi Republikance poznani jeszu.

Spanyolzko.

Kraljezvo pred kratkom vremenom pod tenselye narodueh pravicz poztavlyeno ima 12. milionov ztanovnikov; ravanaugh sze po Izabelli vdonici kralya Ferdinandu VII., koja poleg testamentu nyegovoga je Ravnitelyica vu imelkhore szvoje, dana 6. Liztopada 1831 josh za sivoga oteca szuproti ztaroj odvechtva pravicz [lex Salica] vu tretjem letu dobe szvoje kraljezce pozavlyene. — Kralj otecz vuimel je dana 29. Rujna [Septembra] 1833. Za kojem pripechenyem nyeguv brat Karol, koj sze je bil, vre za sivoga brata iz ovoga orszaga vu Portugaliu pobegnuvshi, kraljuvany kchere kraljevzke protiztavil, szabe

kraljem je ozval, y najpredi kada Don Miguel iz Portugalie bi bil ztiran, vu Angliu, odonud pako otajno vu Spanyolzko je doshel. Ovoga tam vre Zumalacarreguy z sheregom, proti Kraljezci vojujuchem, je prichekal, y odonda broj szuprotivnikov kraljichineh vitezki dan razte.

Iz ovoga szamo pogibeli zraka kraljezca mati vszem Spanyolcem, koji szlobodu naroda vupelyati terszili sze, y josh proti Francuzom vu letah 1808 — 1815 viteski vojuvali jeszu, ter mechu pokojnoga kralja, koj szamoladanye prez temelynh prepisov ze vszum ostrochum zadersati sze je terszil, vushli jeszu, oproschenny [amnestiu] je podelila. — Zatem videch, da ztolicu prez narodnoga zakona pravicz iliti konstituczie zadersati nemore, takova vupelyala, orszachko zpravische [Cortes] zkip zezvala, y Generala Minu, glasovitoga szloboschine viteza, ze szvojem sheregom Karolu je szu protztavila. Y ovak szada kervavi domachi rat vu Spanyolzkoj zemlyi vodi sze. Jedni Kraljezce, y z nyimi Cortes; drugi pako Karola, Redovnichtvo, y Plemenschinu braniju; y ovi Karlizte zovu sze.

Moniteur od 20. Grudna zadersava szledeche telegrafzko objavlyene iz Bajonne: „Ztanovito je, da szu 12. Mina y Lorenzo pri Carascalu tri bat lione Erasove pobili, y raztirali, koje su do Urroza preganyali. Ov izti dan szu Lopez y Oraa Zumalacarreguya y celiu nyeguv bojnu moch pri Sorladi napali y pobili. Ovi glaszi szu 14. iz Pamplone slusbeno szim dozpeli.“ — Drugo telegrafzko objavlyene, koje je popoldan nadoshlo, poveda: „Dobil szem slusbeni bulletin od dvojega obladanya kraljichine vojzke. Erasova vojzka je vu harcu pri Carascalu chizto raztirana. Drugo harcuvanye bilo je tverdokorno y izhod dugo dvojmben. Nenazochnoz.“ [Ovdi je objavlyene od nadojduche nochi pretergnyeno].

Rusko.

Jurnal d' Odessa, od 5. Grudna zadersava szledecha:

Z Aleksandrie szmo glasze zverhu

Szledi gorezponenu blagoreche Vissokopostuvanoga Gozpodina Kanonika Josefa Schrotta:

Decem Lustra jam evoluta sunt, quod Excellentissimus Dominus Praesul noster, sublimi Presbyterii honore initiatus, primum Sacrificium incruentum Deo Patri immolaverit: septuaginta quatuor anni autem effluixerunt, quod felix Mater eum nobis in lucem ediderit. Itaque hodie ipso suo faustissimo natali die, augustum Sacerdotii sui Jubilaeum, Coele benigne aspirante celebravit, et veteranus pro Religione pugil, renovato sponsalistici cum Ecclesia Christi foederis serto gloriose redimitus est. — Illam Agni immaculati, pro Salute nostra ad occisionem ducti, mundam hostiam, quam Patri Coeli obtulit, intentum de Coeli plaudentes Angeli, et confertissima fidelium turma, in tenurimos laetitiae, ac pietatis sensus effusa, cernua adoravit. — Cum hac sancta hostia accenderunt simul venustissima phala odoramentorum plenae ante Thronum Dei; — ascenderunt tot acres vigilae et sollicitudines, quas in splendidis Reipublicae Officiis sustinuit; — ascenderunt tot grandes Conatus et Labores Apostolici quos medii saeculi decursu, pro domo Dei strenue exantlavit; — ascenderunt fulgores et ornamenti, que cum aliis Ecclesiis, tum etiam parietibus, et aris Basilicæ suæ induxit, — ascenderunt Lacrymæ tot Pauperum et affictorum, quas vere paterna liberaritate alacriter detersit; — ascenderunt et preces votaque nostra, quæ pro longeva ejus incolumitate ex Corde fudimus. — Omnia haec velut fumus Aromaticum ascenderunt ante conspectum Dei, et hodiernam Magni Sacerdotis Litationem Ei, qui est Sacerdos in æternum acceptabilem fecerunt. — Nunc vero, quando nos ceu filios suos Cænam hanc dilectionis secum manducare voluit, dignum est sensa illa, votaque nostra, quæ in soleni hoc Sacerdoti Jubilæo concepimus etiam populis laetitiae palam sanciri. — Sed quid dicam? quid sciam apposite precari illi, cui est mens Consilii dives, animus ad excelsa natus, conscientia recte factorum tranquilla et beata? qui solidis sapientiae Christianæ

praesidiis munitus, caduco mortalis vitæ lusu non conturbatur, sed suspicit intrepide Coelos, et mente quieta, animoque infracto prosequitur cursum trans fluxi hujus æquora mundi?

Nobis igitur solummodo ut precemur opus est; nobis ardenter voveamus, ut Deus Beatusissimus pretiosam vitam Venerandi Antistitis nostri, tot eximiis decoris illustrem tantorumque meritorum fertilem, diu adhuc clementer sospitare dignetur, in Ecclesiae sue sanctæ præsidium, in decus Gentis nostræ, in solatia nostrorum temporum, et futuræ melioris spei dulce pignus. Vivat! Vivat! Vivat!

Iz Baga iliti Karlobaga [vu Primorju] ov chasz szledeche pripechenye nam obzna nyeno je: Dana 24. Grudna 1834 ztanovnik od Baga: Karlo Potochnyak, nyegov szin Anton y Blas Bachich, iz otoka [insule] Paga vu malo; ladjiczi domom povrachajuchi sze, o szilovitoga juga razbieni vu vuzkom morju pri Pagu ili tak zvane Paskeh Vratak potopili sze jeszu.

Zpomenka je vredno, da y pred tremi leti najmre 1831 okol iztoga dana na iztom meztu po zpomenutom vetrui tri mladichi iz Karlobaga, po imenu Ivan Lukšetich, Anton Verban y Miho Lenacz jednakem nchinom poginuli jeszu.

Iz Ztribice nam sze pishe: Vetomadne na szamu Bosichnu noch je ovde pogorelo 8 his z vnozemi drugemi ztanyi, z farofom y czirkvum. Ognya jakozt bila je tulika, da sze zvoni razverli jeszu, y da sze okolo his izte szirove verbe na pepel obernushe. Zrok toga pogora sze jeszu nezna.

V p e l y i v a n y e .

Nedovjimo, da vugodno y povolyno bude nekojem zmed nasheh chtavczev, koji mozbit doszad Novine chteti prilike nebi bili inali, za bolje y laglye najnovesheh chinov y pripecheny razumevanje, zadnyih let dogodyaje vu pochetku Horyatzkeh Novin na kratkom napervodonezti. Oni pako koji vszvezdilni techaj vszagdashnyih dogodyeny do szada iz ztranzikh Novin opazivajuch obilneshe poznaju, poszel ov z tem manye za odvishen

Dubrovnickoga Herczega Marshala Monta dobili. Po svojem odlazku iz Czari grada je pohodil Smirnu, Scio, Skalu, Novu, Efesus y Szamos. Poklam je v Bajrut vu Siriu doshel, preshel je chez Libanon y puschnu, y za petem danom je vu Damask dozel. Od onud je ishel proti pol dnevnu prek jezera Tabarie, prek Jordana, chez Nazaret, Naplus, y 15. 7bra je Jeruzalem dozigel, gde ga je Ibrahim Pasha, koj je zato tam bil doshel, pohodil. Iz Jaffe sze je odelil z ladyum vu Aleksandriu, kam je 4. 8bra. dojadril. Pishe nam sze, da je shezt dan kontumaciu vu palaci Ali Memeda dersal, da ga je Vicez-Kraly z velikem preshtianym prijel, y vu Kajir odishel, da szvamu szlavonu goztu drugu palachu priavi. Iz Kajira Marshal vu Nubi, pak zatem prek Cherlyenoga Morja prede.

P o l y z k a .

Varshavzke Novine pishu szledecha od dnevne zapovedi, koju szu Nyih Velichanztv Czar 20. Ztudna vu Modlinu van dali: Nyih Velichanztv Czar szu pri szvojem zadersavanyu vu Varshavi z radoztjum zagledali oszbezni red, koj vu vszakom pogledu tam vlasta, y zaradi toga szu zversheno zpunyanje szlusbene dusnozti vojничкога Ravnitya Varshavzkoj, Generaladjutanta Pan kratjeff I. podpunoma zpoznavali, a Generalu vojничкога Policie Mestru y Genesalmajoru vu szlusbni stoeche vojzke Storozenku, szvoju najvekshu zadovolynoyzt zkazali. Menyshem pako szlusbennikom Varshavzke Policie od luchili szu Nyih Velichanztv vszakomu jeden ubel, fnt rib y porezju rakie.

S z e r b z k a .

Poveda sze, da je Szultan vu techaju neszecza Rujna [Septembra] Szerbskomu

Knezu Miloshu Obrenovichu szvoj veliki red obilno z brillanti nakichen podelil, Huszeinu Pashi Vidinzkemu naruchil, da mu on ovo chazti znamenye szam zruchi, y to poleg zapovedi Szultanzke na koncu rechenoga meszecza pri Brigovu na Timoku vchinyeno je. Kajti bi pako ovo nadarenje pervo bilo, kje je ikada Szerbski Knez od Turzkoza Czara dobil, zato je priliku dalo vnozovrertznoj szvetetchnosi vu vnozeh Szerbskeh meztah, a navlastito vu ztlnom Kragujevcu.

Buduch, da je voda vu Dunaju jako plitva, zato knez Milosh, za polehchatu du najzku tergovinu do Chernoga Morja daje razbijati pechine vu vusini tak rechenne Demir-Kapie. Austrianzko ladanye vre dugo vremena, kak je znano, na tom poszluje pod ravnanyem Grofa Szechenya. Da che y Turski Czar k tomu kaj pripomochi, nadati sze moremo, ar je szvojega Mernika [Ingenieur] Nasi Bega tamo poszal, da pregleda meztah zpomenuta.

I l i r z k a .

Iz Terzta 16. Grudna je sze cz. kr. Goelletta [fela ladyih] imenom Emilem zapovedjum fregade Laitnanta Nikole Aranoticha ztjeche iz nashega brodicha [luké] odelila. Ona pelya robu, peneze, y nekuliko putnikov vu Korsu y Patras, szuprotivno pak doshla je iztoga dana iz Jonichkeh otokov [insul] vu recheno brodiche cz. kr. Goelletta Vigilante, koja za paketbot [ladyu], koja je na morju to, kaj Dilisanc na kopnu] med iztemi, y med Jonichkeh otoki szlusi.

Vu Cz. Kr. Lotterii vu Terzta dana 8. Proszinka [Januara] 1835 jeszu szledechi broji vlecheni:

48, 15, 50, 90, 73.

Pervo szledeche vlecheny bude 17. t. m. 1835.

Novine Horvatzke dvakrat na tjedan, y to vzakiput na pol arkusha v tork y szobu zhajale budu. Danicza sze pako vszaku szobu na pol arkusha priklop, zvun Obznanitelja koj tulikaiske dvakrat na tjedan zide. Czena na pol leta za domache 3 fr. za zvanske 4 fr. szrebra znasha. Predbrojenje josche zmiri terpi tak na Cz. Kr. postah, kak takaj vu Cz. Kr. priv. Novinarniczi Horvatzkoj vu Gozpodski vuliczi Br. 103.

Redaktor y V.: Dr. Lyudevit Gay. — Stampano pri Franyi Suppanu.

DANICZA

Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka.

Tehaj I.

Dana 10. Proszinceza 1835.

Br. 1.

Narod prez narodnozi
Je telo prez kozi.
Prirechje horvatzko.

DANICZA.

Z daniczu
Szelyan v zemlyu plug zabode
Y razrese drachne plode;
Da sze zterni z nye podignu,
Pune lati k zemlyi prignu
Z daniczu.

Z daniczu
Divojchicze brusze szerpe,
Zterni senyu, sznope verpe;
Da hambari puni budu,
Kada szever ztiszne grudu
Z daniczu.

Z daniczu
Tergovacz vu ladju ztaje,
Y prebrodi dalke kraje;
Da obilnozt tam poztavi,
Gde sze zto sziroticz vjavi
Z daniczu.

Z daniczu
Junak chila vrancza hrani,
Gleda na vsze szveta ztrani:
Jel' sze jug il szever lyuti,
Zahod ili izhod muti
Z daniczu.

Z DANICZUM
Zbudimo sze y poszlujmo,
Szlosnem korakom putujmo;
Da nam ono ne pogine,
Kaj je nashe od ztarine
Z daniczu.

Dragutin Rakovecz.

GRANICI I DANICI.

Skupishe se jata sokolovah
Talienskih kod bilih gradovah;
Svoja siva razastershe krila,
Ter letishe u gnjizda premila.
Nisu ono jata sokolovah;
Vech su ono cete vitezovah:
Horvatjana na glasu junakah
Austrianskih po izbor vojakah.
Radecki ih General odpusti,
Slavni Vitez ljubljeno izusti:
„Zapovid sam Carsku zadobio,
Domu vaschem' da bi vas pustio.
Sritno poshlji hrabreni Junaci
Horvatjani po izbor Vojaci;
Jer ste Caru vazda virni bili,
Hod'te zdavljica se nanosili!
Josh jih hvale dicsni Generali:
Reczej, Geppert, Pirquet i ostali;
Da su vjernost pokazali Caru,
Pradidovah svojih krjepost staru.
Generalom tada zahvalishe,
I svim, koji dobro im xelishe:
„Bog povixi svitla Franju Cara,
Koi nam darova takvog' dara!"
Ter se dile put Horvatske drage,
Senju bilom' dodjoshe na prage;
Oxegovich Imbro sad njih dici,
Slavni Biskup veli njima risci:
„Zdravo doshli dragi Domorodci,
Rata sini, blagog mira oteci!
Jer ste domu vavjek virni bili.
Zato vam sze blagoslov podili".
S ovakovi lipi blagoslovi
Nadareni nashi sokolovi

Veselo nam u narucija lete,
Gdi jim svaka ljuba vinac plete;

Pletu one vjence od vironosti,
Da nadare dragih hrabrenosti;
Te radosti i riedkog' veselja
Uxivati svakog' vucse xelja.

Tercsi prid njih malo i veliko:
Majka, Otac, Ljuba svekoliko;
Josh i dica vesele se mala
Viesuch: dosha chacho Bogu hvala!

Kad se majka sinka naljubila,
Ljuba dragog' svoga nagerlila,
Otac sinka vech namilovao,
Sinak Oteu dosta radovao;

Iz druxtvra se tada razidoshe;
U san sladki ter se zanesoshe
Kad je jurve prid zoricu bilo;
Probudi se Slavoevich Milo.

Pröt' izhodu osci podigao,
Ter je sjajnu zvizdu ugledao;
Sjajnu zvizdu prilipu Danicu,
I na njoje divnu okruniju:

Dvi zastave na krix popriscene,
S gerbi svoji vishto izkijtene:
Ona bishe z dvojnatime orlom,
Ova zvizdom krasnom Davorijom.

Pod njom tecse hladna voda Sava
S jedne strane; z druge nagla Drava
Med potoci na polju cernenom
Tercsi kuna s pruxenim koljenom.

Ovas' dicij josh s trimi glavami,
I s cervenoj belimi kostkami.
Onu slide Kraishci vojaci,
Ovu slave starinski junaci.

K tomu vidi oruzje vojaško,
I za kolo ortudje junacska:
Handxar, sharu, gusle javorove,
Koje slave hrubre Vitezove.

Josh budzovan, dude, tamburicu,
Rog, dvojnushu, malu sviralicu.
Kad je ova Mile ugledao;
Csuditi se dosta nemogao.

Boxe szveti! kakva je to sjajnost?
Tu je skrita nekakva otajnost.
Sve mi sada ugodnie biva,
Neznam je li vidih, ili snivah?

Al to kriknu iz gorice Vila,
Ter je Mili tiho govorila:
„Dobro vidi Slavoevich Mile!
Nisu nikakve privare bile.

Lipo ti je danicsino lice,
Josh je lipshe njejno dobro serdee;
Koje ljubi sve stare Horvate,
Serblje, Bosnu, Hercegovce brate.

Ljubi ono drage josh Slavonce,
Shtajerce i Krajnce, Gorotance;
Jer su ovo bratja od starine,
Sini drage jedne domovine.

Svi su ovo Horvatjani bili;

Zdravi bili, rujno vince pili!

Vekoslav Babukich.

Iztincko tersenzhe nashe za veksh
ztran Gozpoze Chtavcze poleg mogućim
razumlyivo piszati ne dopuscha nam gledech
na pravopis kakove premembe, y nove obli-
chaje vpelyivati; kajti vendar vu dragoj domovini
nashoj, kak vszem znano je, zvun
nashega dersavzkoga iliti provincialzkoga
narechja takajshe ilirichko, kakoti vu Krajni,
Slavonii, Dalmaczi, y vu vszeh dolnyeh
ztrankah nahaja sze; y kajti Novine Horvat-
ske vu ove takaj ztranke prehadyle budu;
zato mi vszakotero bolysh, y za nashu
Danicu prikladneshe piszmeno delo vu ilirichkom
jeziku nam poszlano, rajshi z lazot-
item szvojem pravopisom, kak vre odzgor
vchinili jeszmo, vandati hochemo; nego da
szamovolny prez privolyena izteh piszczev
nyihovoga pravopisza nachin z nashem za-
menimo. Za zlehkotiti anda Chtavcem Hor-
vatom illirichkoga narechja chtenyje zpodob-
nozt nekoj ilirichkeh zkupglasznikov z hor-
vatkemi priztavili jeszmo szledechem redom:

horvatski : ilirichki :

ca	c
ch	cs
dy	dj
gy	gi
ly	lj
ny	nj
s	x
sz	s
ty	ch
y	i.

— 3 —

LIZT IZ BANATA.

Od szlakke odalen domovine, koju od
perve mladozti moje do danasz goruche lyu-
bim, niti lyubit, dok dishem, preztal ne bu-
dem, nikakve radoztneh, y za premilu dom-
movinu moju koriztneh glasov chuti mogel
neszem; salozt y tuga za me iztincku lyu-
bechega ali pomochi nemoguchega rod-
lyubca neizkazana! — y vech duhom klo-
niti pochnem; — ali Bog miloztivi, koj
nista zahman ztvoril nije, hotel je, da sze
goruchoj selyi moj, od iztoga preblagoga
Boga vu szerdezu mojem gluboko zaszadje-
noj kuliko tuliko zadozta vchinii; zato na-
pojil je vnoze druge [daj Bose vsze] otche-
vine moje szine neszamo z iztum selyum,
nego tulikajshe z prikladnoztjum, koji vzi-
rajuchi oztae europeanzke mudre y razsvez-
chene narode, a navlaztito bratuju szvoju
Szlovencze, kak nezatrudyeno vu szlovtvu
narodnom poszluju, niti nikakve prechke ali
izmishlyena nemoguchta nyih duhom klo-
niti puztiju; iztum takaj nachinom y roda
szvoga horvatzkoga jezik obdelavati, y
knyige na szvetlo davati trudju sze; — o
radozty neizmerna!

Y zaizto kakvu radozty y prekoredno
veszelje 11. Travna 1834 godine dusha moja
chutila je, kada vu 1. delu Szerbskog Leto-
pisza iztoga leta hvale vredne trude domo-
rodcev mojeh napiszane y polhavylene chtel
jeszem, ztem bolye, kada y to razmeti mogel
sze, da vech Horvati y Novine vu szvo-
jem jeziku imaju, [gde potlam iz 3. dela
zpomenutoga Letopisza bolye vpuchen po-
znam, da z bog keszno y z velikem trudom
zadoblyenoga milotivog dopuschenya zto-
pram od 1. proszinceza 1835 leta na veliku
moju y vszeh iztinckeh roda szlavenzkoga
lyubivelot radozty, izhajati pochele budu]; od
radozty, koju izpiszati nemoguchi, za nikakvo
zemelyzko blago menyati ne bi hotel, niti
sze szi meza najti moguh bil, ar prepuz-
nyeno od radozty szerdeze vu nyem sze vech
zadersati ni je moglo, nego vszakomu chlo-
veku szrechu szladkog roda mojega obzna-
niti y javno chiniti selez sze; — kaj takaj
mojem vu Banatu sivuchem Horvatom vchi-
niti prepuztil ni sze; — krelyuti sze szi

selez, da bi onaj mah vu premilu domovinu
moju odleteti, y zemlyu onu, na kojoj pervo
moje bitje zadobil jeszem, izlyubiti, y ztop-
lemi zahvalne radozty szuzami orosziti mo-
guch bil. — Niti szem moguch topila chui-
tenya szerdeza mojega nemochnem perom
mojem izraziti, ar vishe sze miszlit, nego vu
takovek okoliczah napiszati more, gde sze
dusha najvekshe radozty, koja sze na ovem
kratkovremenitom szvetu doztignuti more,
nieszlazduje. Ar kaj radoztneshega y zmiszlit
sze more, kak kad rod szvoj k rasszvechenyu,
nepreczenyenomu daru onomu, kojega vsz
kak ztari, tak szada sivuchi mudri narodi
obosavaju, naglioti vidi. — Rasszvechenyu
pako ztaji vu obdelavanu materinzkoga je-
zika, — ovo pako vu izpelavanyu styla iliti
piszanya nachina, koj za vsze Szlovencze
od Pesta do Czerne Gore sivuche ochinzki
nazvati bi sze mogel; po kojem jezik nash
k onoj zvershenozti bi dozpel, da, koj vu
plodnozt y obilnozt rechih vre szada vnoze
druge nadylada, y vu knyisezvru z nyimi
sze boriti bude mogel.

Zato miszli y namerenya mudroga y
premilomu rodu szvojemu zaizto hasznotivoga
onoga Horvata iz szerdeza odobravam, koj
Horvatom tak szvoje, kak y vszeh drugeh
Szlovencze knyige, ovem pako nashe, chiti-
tati preporucha, da tak vu vishe narechjah
vtetmelyeni bi bili, da z vremenom jedna za
vsze od Pesta do Morja sivuche Szlavjane
Szlovnicza iliti Gramatika y jeden Rechnik
szlosziti bi sze mogel; kajti neogiblyy po-
trebocha nasz primorava, da szlozno poszlu-
vanyne, koje jedino nasz od ztrashne pog-
belyi jezik y roda sze szvoga odrechi, iz-
baviti moguche je, ze vszum szilum popri-
memo. — Vu tom anda velim, ako selyni
czily szvoj zadobiti miszliju, vszi Vucheni
[kojem ja mali, ali za szladkem rodom mo-
jem dushom y telom ginuchi domorodec,
priliku imajuchi govoriti bi sze podufal],
Horvati, Dalmatinczi, Slavonci, Boshnyaki,
Krajnci, Korusczi, Stajerczi. Iztriance nek
sze szlosziju, niti ih razlichnozt zakona od
lyubavi, koju szvojem zkuprodnem dusni
jeszu, naj ne odvracha.

Metemtoga naj doztoju oproziti, da ja

najszlabeshi, k tomu kakti nepoznan, iztin-
zki vendar domorodec, Nyih na pravu lyu-
bav, rodu szvojemu ochivezno pokazanu zbu-
dyavajuchi y chez Nyih oztae druge z darom
lyubavi odarene domorodec moje z premud-
roga Doszitea Obradovicha rechmi: *Duha ne
ugaszujte*: nagovarjati mene oszegural jeszem,
kajti ne ja, nego jedina gorucha lyubav y
nevagszlyiva selya mili rod moj vu szrechi vi-
deti iz iztinckoga szerdeza mene na to gibyle.

Pokasite, da y nam mati narava kakgo-
der drugem narodom jezik szvoj je dala, koj,
da sze iz kakvoga kralyevzta izkoreni, niti
Bog, niti izta narav ne potrebue; — zato
vszak narod bolye Bogu y szvetu milejshe
delo vchiniti hoche, ako zlobu, nepravdu,
szvadyu, grabesh, bludnozt y lyudomorzvto
iz med szabe iztrebiti tersil sze bude, tudy
pako jezik vu miru da puzti, kajti vu
vszakom jezik vchinyena molitva Bogu je
mila. — Kasite tulikajshe, da mi nash lepi
Szlavjancki jezik za nikakvoga na szvetu, a
kamoli za kakovgoder novozkrojeni, preme-
niti nechemo, niti, ako ztrashni rachun na
onom szvetu izbegnuti selyimo, nemoremo.

Sg. Klari 2. Listopada 1834.

J. Mr.

Iz razlichnoga Mudrozi Czvetja, negda po
Pavlu Vitezovichu Zlatom Vitezu y Cz. Kr.
Svetlosti Vechniku zpravlyenoga:

Kiticza 1.

Bosanztvenoj vu oblazti
Jeszu vszega szveta vlasti.
Bog nasz ztvari, sivi, hrani,
Od zla y od neszrech brani.
Od nyega nam bud' pochetek
Szrechen bude da zvershetek.

Koi chlovek z Bogom biva,
Z tem chlovekom Bog prebiva,
Chlovek, koj sze Boji,
V miloschi sze Bosjoi goji.

Ni nad Bogom Gozpodara,
Nad Czeszarom ni Glavara:
Dajte Bogu, shto j' nyegovo:
A Czeszaru Czeszarovo.

Veksha zkerb je szad chloviku
Za bogatzvo neg' za diku.

Najpervlye je sivom biti:
Za bogatzvo pak zkerbiti:
Ki ne zkusi, ki ne vaga,
Niti zna, nit ima blaga.

Kada ludyak blago ima,
Y z kapum y z glavum kima;
A kojemet jezt potriba,
Guzto zdish, plecha zgiba.

Blago gradi chazt, palache,
Kuje, tupi, lomi mache.
Ni je bata zverhu zlata:
Taj selezna tere vrata.

Szreche, blaga nechu toga,
Koje dano ni od Boga.
Blasen, koga Bog dariva;
On y nyegov bogat biva.

Ni ga, ki bi nerad bolye,
Da mu prem y ni nevolye.

Najvekshe szu blaga ztvari,
Da za blago gdo ne mari.

Voz Naroda.

Vu voznu naroda je szvora materinzki
jezik; zprednya osz je vera; a zadnya ve-
reszja [credit]; zprednyi kotachi szu ufanye
y lyubav; zadnya kola pako marlyivozt y
tergovina; szvornjak je domoszlayni zakon
ili Konstitucia; rudo je szloboschina. Za-
prezi vuchenoyt y vitestwo, y podaj vojke
krepozti, neka tira napred; szamo naj sze
guztoput na zadnya kola ogleda, y pazi,
da sze szvora nepretergne y da kotachem
mazila ne zmenyka, najbolje pako da sze
rudo iz szvornjaka ne zpukne, y da vozci
z nyim ne pobegnu.

R. y V.: Dr. Lyudevit Gay. — Stampano pri Franyi Suppanu.

Tisk Dionicke tiskare.